

Yhteisömedia

Maarit Nermes

Mitä se on ?

yhdistysradio

yliopistoradio

**Ei-kaupallinen paikallisradio tai
-televisio tai nettimedia**

community media

epäkaupallinen paikallisradio

närmedia

avoin kaupunkitelevisio

open channel

Offener kanal

radio libre

**PEG (public,
educational, and
government access)**

kansalaismedia

vapaa radio

open access

podcast-tv

lähiradio

kampustelevisio

Yhteisömedian perustyytit

1) Open chanel – avoin kanava, radiot ja televisiot

- radio tai television lähetystoimintaa hoitaa joku isompi organisaatio ja kansalaiset, järjestöt ja yhteisöt tuottavat ohjelmia
- käytössä erityisesti Ruotsissa ja Saksassa
- Suomessa Stadi-TV

2) Varsinaiset yhteisöradiot ja -televisiot

- sama organisaatio hoitaa koko asemaa, mutta antaa erilaisille ryhmille mahdollisuuden osallistua
- yleinen malli kaikkialla maailmassa
- Suomessa esim. Närpes När-TV, Helsingin lähiradio, Radio Robin Hood Turussa ja Radio Moreeni Tampereella

3) Nettimediat

- epäkaupallisia nettitelevisioita ja -radioita, podcastaajat
- yleistymässä varsinkin maissa, joissa ei saa radio/TV-lupia
- Suomessa Podcastit.tv, M2HZ/m-cult, lähiradion Monivisio

Jonkinlainen yhteisömedian määritelmä

JONKINLAINEN YHTEISÖMEDIAN MÄÄRITELMÄ

1. Ei-kaupallinen media, jonka omistaa yleishyödyllinen yhteisö tai ryhmä.
2. Yleensä paikallinen radio tai televisio tai nettimedia.
3. Viestimessä noudatetaan journalistia ohjeita.
4. Kolmannen sektorin media, jossa pääosin amatöörit tuottavat sisältöjä.
5. Yhteisömedia kouluttaa omia vapaaehtoistyöntekijöitään ja harjoittelijoitaan.
6. Vapaaehtoistyöntekijät työskentelevät tasaveroisesti palkatun henkilökunnan kanssa (jos palkattua henkilökuntaa ylipäättäen on).
7. Rahoitusta hankitaan monista lähteistä sekä julkisin avustuksin että kaupallisemmilla tavoilla. Usein median kuuntelijat ja katselijat tai itse ohjelmien tekijät tukevat toimintaa jollakin tavalla.
8. Medioiden sisällöt ovat vaihtelevia sekä yhden viestimen sisällä että eri yhteisömedioiden kesken.
9. Luonteeltaan vaihtoehtoinen, valtamediaa täydentävä ja mahdollisesti sitä kritisoiva. Tarjoaa varsinkin vähemmistöille mahdollisuuden oman julkisuuden luomiseen.

Hieman historiaa

Kolumbiassa Isä Salcedo (katolinen kirkko) perusti jo vuonna 1947 opetuksellisen pienen radiokanavan, Radio Sutatenzan, vuoristoiselle maaseutualueelle. Radion välityksellä pastori levitti tietoa seurakunnan toiminnasta, piti hartaushetkiä ja lähetti lukutaitoa opettavaa ohjelmaa.

Yhdysvalloissa vuonna 1949 Pacifica Foudation -säätio käynnisti ei-kaupallisen radion, KPFA:n, toiminnan Berkleyssä Kaliforniassa. Pacifican takana olivat rauhanaktivistit, joista osa oli omantunnonsyistä vankilassa toisen maailmansodan aikana. Pacifica sai ensimmäisen ei-kaupallisen luvan, jota ei ollut myönnetty koulutukselliselle tai uskonnolliselle organisaatioille

Radiosektori vapautettiin Ranskassa 1982 sekä vapaille radioille että kaupallisille toimijoille. Vuonna 1986 perustettiin Ranskan radioilmaisun tukirahasto, Fond de Soutien à l'expression Radiophonique. Rahastoon tilitetään valtamedian maksamia mainosveroja. Vuonna 2001 epäkaupallisen radio-aseman tuki vaihteli 20 000 Ranskan frangista (noin 3 050 euroa) 350 000 frangiin (noin 53 400 euroa). Tukea lisäsi radioaseman oma varainhankinta, koulutustoiminta, vaihto-ohjelmat radioasemien välillä, nuorten osuus toiminnassa – erityisesti yhteistyö koulujen kanssa – sekä paikallisen kulttuurin tukeminen.

Hieman historiaa

Suomen ensimmäinen yhteisömedia, NY-TV Uudessakaarlepyyssä aloitti vuonna 1972 lähetyksensä.

Suomessa myönnettiin 1980-luvun lopulla ja 1990-luvun alussa epäkaupallisia radiolupia mm. Helsingin lähiradiolle, Radio Prolle, Radio Robin Hoodille ja Radio Moreenille. Myöhemmin ei-kaupallisia lupia ei ole myönnetty.

Yhteisömedian laillistavat Etelä-Afrikka 1994, Benin 1997, Iso-Britannia, Intia ja Nepal 2006 ja Itävalta 2008.

Unkarissa ja Malissa – joissa yhteisömedian asema on ollut viime vuosikymmenen ajan vahva, laillistettu ja tuettu, on koettu viestintäpoliittinen takatalvi viime vuosina. Myös yhteisömedia on kärsinyt.

Euroopan parlamentti (2008) ja EU:n komission (2009) antoivat tukensa yhteisömedialle ja kehottavat jäsenvaltioita laillistamaan mediamuodon sekä mielellään myös tukemaan alan toimintaa. UNESCO on jo 1980-luvulta lähtien tukenut yhteisöradioita, erityisesti Afrikassa.

Yhteisömedia EU:ssa 2007

	Radio	TV	Radio	TV	Radio	TV	Mainosrajoitus
EU-maa	Yhteisömedia määrä		Yhteisömedia laissa		Julkinen taloudellinen tuk		% liikevaihdosta
Alankomaat	264	123	kyllä	kyllä	kansallinen	kansallinen	ei tietoa
Belgia	ei tietoa	ei tietoa	kyllä	ei	ei	ei	ei tietoa
Eesti	2	0	ei	ei	ei	ei	ei
Espanja	100	6	ei	ei	ei	ei	ei
Irlanti	21	3	kyllä	kyllä	kansallinen	kansallinen	kyllä 50 %
Iso-Britannia	633	3	kyllä	ei	kansallinen	ei	kyllä 50 %
Italia	ei tietoa	ei tietoa	kyllä	kyllä	alueellinen	ei	kyllä
Itävalta	15	2	ei	ei	alueellinen	ei	ei tietoa
Kreikka	0	0	ei	ei	ei	ei	ei
Malta	38	ei tietoa	kyllä	ei	ei	ei	ei
Portugali	100	ei tietoa	kyllä	ei	ei	ei	ei
Puola	100	10	ei	ei	ei	ei	ei tietoa
Ranska	683	ei tietoa	kyllä	kyllä	kansallinen	ei	kyllä 20 %
Romania	2	0	ei	ei	ei	ei	ei
Ruotsi	865	30	kyllä	kyllä	ei	ei	kyllä TV
Saksa	75	60	kyllä	kyllä	alueellinen	alueellinen	ei
Slovakia	0	2	ei	ei	ei	ei tietoa	ei
Slovenia	3	ei tietoa	kyllä	ei tietoa	kansallinen	ei tietoa	kyllä
Suomi	5	ei tietoa	ei	ei	ei	ei	ei
Tanska	159	110	kyllä	kyllä	kansallinen	kansallinen	kyllä
Tsekki	3	0	ei	ei	ei tietoa	ei tietoa	ei
Unkari	100	ei tietoa	kyllä	ei	kansallinen	ei tietoa	kyllä

Miksi yhteisömediaa tarvitaan?

- Median monipuolisuus ja moniarvoisuus
- Vähemmistöjen ja alkuperäiskansojen kulttuuriset ja viestinnälliset oikeudet
- Media- ja IT-koulutus
- Syrjäytymisen ehkäisy
- Maahanmuuttajien kotouttaminen ja rasismiin vastainen toiminta
- Osallistuva, deliberativinen demokratia ja aktiivinen kansalaisuus
- Uudet kulttuuriset ja medialliset kokeilut ja avaukset
- Kehitysyhteistyön väline
- Kansanterveys!

Suomen tilanne

Suomessa toimii tällä hetkellä viisi yhteisöradiota, parisenkymmentä lähitelevisiota pääosin suomenruotsalaisella Pohjanmaalla sekä muutamia nettimediaita ja joitakin rajatulla radioluvalla vuosittain toimivia medioita.

Lainsäädäntö tai lupakäytäntö ei tunne yhteisömediaa tai ei-kaupallisia paikallisradioita ja televisioita.

Yhteisömedian julkista tukea ei ole. Viestintäministeriöllä on budjetissa momentti nimeltään viestintäalan yhteisöjen valtionapu, jota on jaettu viimeisen vuosikymmenen aikana pääosin suurille sosiaalialan järjestöille, MLL:lle ja Pelastakaa Lapset ry:lle. Jotkut yhteisömediat ovat saaneet jotain pientä tukea joinakin vuosina tältä momentilta.

Vertailun vuoksi: Tanska jakaa vuosittain yhteensä noin 10 miljoonaa euroa tukea yhteisömedialle.

Suomen tilanne

Viestintäministeriön mukaan kiinnostusta yhteisömediaan ei maassamme ole.

Ministeriö teetätti kuitenkin selvityksen paikallis- ja yhteisöllisestä televisiosta vuonna 2008, jossa oli sotkettu yhteisöllinen media, yhteisömedia ja paikallismedia.

Ruotsalaisen yhteisömedia-asiantuntijan, Christer Hedeströmin mukaan suomalaisen yhteisömedian pitäisi päästä kulttuuriministeriön huomaan, jotta se voisi tulla laillistetuksi.

Suomalainen yhteisömedia on selviytynyt tähän asti rahoittamalla toimintaansa eri tavoin: vapaaehtoinen katselijamaksu, lähetys- ja studioajan vuokraaminen, videointipalvelut, kuntien tuki, projektituet, mainokset, joulu- vappu- ja uudenvuoden tervehdykset.

Vertailun vuoksi: Mieli- ja kulttuurilehtituki 1,1 milj. € / v (OPM)

Puolueiden lehti- ja viestintätuki 18 milj. € / v (LVM), vuonna 2002 se oli vain 8 milj. €.

Yhteisömedia, yhteisöllinen media, sosiaalinen media

Hakutulos: (YSA)

Asiasanaa yhteisömedia ei käytetä.

Käytettävä asiasana: sosiaalinen media

Huomautus: Tietoverkossa toimiva yhteisöllisesti tuotettu tai jaettu media, jossa käyttäjät jakavat mielipiteitä, tietoa, kokemuksia tms. Sosiaaliseen mediaan kuuluvat esim. wikit, keskustelupalstat ja blogi

Ns. sosiaalinen media on yhteisöllistä, mutta se ei ole yhteisömediaa. Myös valtamedia pyrkii luomaan yhteisöjä mm. ottamalla kansalaiset mukaan journalistisiin prosesseihin luomalla fanisivustoja ja kanta-asiakassuhteita.

Yhteisömedia, yhteisöllinen media, sosiaalinen media

” Whatever sociological baggage ‘community’ brings in its train, its meaning when associated as a prefix with media or radio is determined by a set of political and bureaucratic definitions that place the resultant medium in an oppositional or at least contrasting position in relation to mainstream media. This guarantees it a position in the margins where life is hard, funding is precarious and keeping the station on air and supplied with programming is the over-riding concern” (Lewis, 2002).

